

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО**

Кафедра германської філології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ Н.В. Михальченко
«28» серпня 2024 р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність 014.01 Середня освіта
Спеціалізація: 014.021 Англійська мова і література
Освітня програма: Англійська та друга іноземна мова (німецька)

Спеціальність 014.01 Середня освіта
Спеціалізація: 014.021 Англійська мова та зарубіжна література
Освітня програма: Англійська та друга іноземна мова (німецька)

Миколаїв – 2024

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені
В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Дем'яненко Ольга Євгенівна, доцент кафедри германської філології, кандидат
педагогічних наук, доцент

Програму схвалено на засіданні кафедри германської філології

Протокол від "27" серпня 2024 року № 17

Завідувач кафедри германської філології (Мироненко Т.П.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією філологічного факультету

Протокол від "27" серпня 2024 року № 12

Голова навчально-методичної комісії (Дем'яненко О.Є.)

Програму погоджено навчально-методичною радою університету

Протокол від "28" серпня 2024 року № 11

Голова навчально-методичної ради (Михальченко Н.В.)

Анотація

У процесі вивчення дисципліни «Методика викладання зарубіжної літератури» розглянуто методологічний концепт навчання зарубіжної літератури, проблеми філософсько-літературознавчої, психолого-педагогічної та методичної підготовки вчителя, з'ясовано цикл професійно-зорієнтованих літературознавчих дисциплін; проаналізовано нормативно-правову базу підготовки майбутніх учителів зарубіжної літератури (освітньо-професійна програма, вимоги до укладання навчальної та робочої навчальної програм); досліджено методичну систему викладання літературознавчих дисциплін (підходи до навчання світової літератури, закономірності, принципи, методи, прийоми та засоби навчання); окреслено ефективність застосування інформаційно-комунікаційного комплексу; розкрито особливості змішаного навчання і роль дистанційного в його системі; інформаційно-освітні ресурси дистанційного навчання; з'ясовано види навчально-, навчально-дослідницької, науково-дослідницької роботи майбутнього філолога; складники його науково-комунікативної компетентності.

Ключові слова: методика, зарубіжна література, нормативно-правова база, принципи і методи навчання, технологія навчання, змішане навчання, дистанційне навчання, професійні уміння.

Course Annotation

In the course of studying the discipline «Methods of foreign literature teaching» the methodological concept of teaching foreign literature, problems of philosophical and literary, psychological, pedagogical and methodological training of teachers are considered; the cycle of professionally oriented literary disciplines is clarified; the regulatory framework for the training of future teachers of foreign literature (educational and professional programme, requirements for the preparation of curriculum and work curriculum) is analysed; the methodological system of teaching literary disciplines (approaches to teaching world literature, patterns, principles, methods, techniques and means of teaching) is investigated; the effectiveness of the use of information and communication complex is outlined; the peculiarities of blended learning and the role of distance learning in its system are revealed; information and educational resources of distance learning are revealed; the types of educational, research, scientific and research work of the future philologist; components of his scientific and communicative competence are clarified.

Keywords: methodology, foreign literature, regulatory framework, principles and methods of teaching, teaching technology, blended learning, distance learning, professional skills.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання зарубіжної літератури» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності: «014.01 Середня освіта» за спеціалізацією 014.021 Англійська мова і література освітньою програмою: Англійська та друга іноземна мова (німецька), за спеціалізацією 014.021 Англійська мова та зарубіжна література освітньою програмою: Англійська та друга іноземна мова (німецька).

Предметом вивчення є методика формування мовленнєвої компетенції, засоби формування навичок та вмінь іншомовного мовлення та методи навчання зарубіжної літератури.

Міждисциплінарні зв'язки: педагогіка, психологія та лінгвістика.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати:

1.1. Курс має на меті підготувати студента-філолога до практичної діяльності, допомогти набути знання з методики навчання літератури, виробити вміння створювати ефективні навчальні ситуації в освітньому та виховному процесі, виробити методичні судження щодо специфіки викладання зарубіжної літератури в школі, відпрацювати навички розвитку читацької діяльності школярів, формувати їхні естетичні смаки, свідому потребу у спілкуванні із творами мистецтва слова.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни є:

- формування ґрунтовних теоретичних знань у галузі методики викладання зарубіжної літератури;
- розкриття специфіки предмета в системі інших шкільних предметів;
- аналіз закономірностей функціонування системи навчання зарубіжної літератури і її складових;
- ознайомлення з інноваційними технологіями, формами організації, методами, засобами навчання, виховання, управління в системі середньої освіти;
- прогнозування перспектив розвитку методики навчання зарубіжної літератури в Україні в контексті інтеграції у європейський освітній простір;
- вивчення, аналіз та узагальнення практики, досвіду педагогічної діяльності у середніх навчальних закладах.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: збирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, впорядковувати, класифікувати, систематизувати, критично аналізувати й інтерпретувати її та застосовувати дані.

ПРН 3. Організувати процес свого подальшого навчання й самоосвіти із значним ступенем автономності.

ПРН 6. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми освіти та шляхи їх розв'язання із застосуванням інноваційних підходів, доцільних методів і технологій.

ПРН 14. Критично осмислювати основні теорії, принципи, методи, поняття та концепції обраної освітньої спеціалізації, уміти застосовувати їх у навчальній і професійній діяльності.

ПРН 15. Планувати, організувати та здійснювати освітній процес з урахуванням психологічних і фізіологічних особливостей учнів, їхніх потреб та інтересів, а також специфіки навчального предмету.

ПРН 16. Володіти методикою проведення навчальних занять у ЗЗСО, використовувати різноманітні ефективні форми, прийоми й методи навчання, аналізувати результати засвоєння учнями навчального матеріалу з предмету, оцінювати знання, уміння та навички у системі відповідної шкали оцінювання.

ПРН 19. Критично оцінювати власну навчальну та професійно-дослідницьку діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 4. Здатність бути критичним, самокритичним і відповідальним за вироблення та ухвалення рішень.

ЗК 5. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання і аналізу інформації дотримуючись норм академічної доброчесності.

ЗК 7. Здатність застосовувати поглиблені когнітивні та практичні вміння/навички, майстерність та інноваційність при розв'язанні складних професійно орієнтованих задач.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в нових ситуаціях.

ЗК 11. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

II. Фахові компетентності (ФК):

ФК 2. Розуміння основних цілей і завдань освітнього процесу та специфіки діяльності вчителя англійської та другої іноземної мови у ЗЗСО.

ФК 5. Здатність планувати, організовувати, здійснювати прикладне наукове мікродослідження за фахом на науково-методологічних та етично-правових засадах, систематизувати, аналізувати, інтерпретувати та доносити до фахівців і нефахівців його результати.

ФК 6. Здатність вільно оперувати спеціальною фаховою термінологією для розв'язання навчальних і професійних завдань.

ФК 7. Здатність планувати, організовувати та проводити уроки та навчальні курси з основної і другої іноземної мови, а також оцінювати відповідний рівень знань учнів.

ФК 8. Здатність надавати консультації учням, батькам, іншим зацікавленим особам з питань освіти та навчання іноземних мов з дотриманням норм літературної мови та культури мовлення.

ФК 9. Здатність критично оцінювати свої знання, організовувати та керувати власним професійним розвитком і своїх колег у сфері вивчення та навчання іноземних мов.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни:

Тема 1. Методика викладання зарубіжної літератури як наука та її зв'язок з іншими науками. Її складові частини.

Тема 2. Методологічні засади викладання зарубіжної літератури в загальноосвітній школі.

Тема 3. Література в шкільній освіті: історичний дискурс.

Тема 4. Сучасний стан літературної освіти в Україні.

Тема 5. Планування та організація праці викладача зарубіжної літератури.

Тема 6. Особливості організації освітнього процесу під час вивчення зарубіжної літератури.

Тема 7. Естетичне виховання і розвиток читацьких якостей учнів-читачів.

Тема 8. Класифікація та типи уроків. Структура уроку. Мотивація.

Тема 9. Методи і прийоми навчання зарубіжної літератури.

Тема 10. Аналіз літературного твору на уроках зарубіжної літератури.

3. Рекомендована література:

Базова

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text>
2. Закон про повну загальну середню освіту. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
3. Концепція Нової української школи [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednyuaa-sch2016/konceptsiya.html>
4. Актуальні питання методики викладання літератури: Навчально-методичний посібник. Кривий Ріг, 2017. 65с

5. Штейнбук Ф.М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі: навч. посіб. для студ. вузів / Ф. М. Штейнбук. – К. : Кондор, 2010. – 314 с.
6. Вітченко А. Теорія і технологія формування інтерпретаційної компетенції старшокласників у процесі вивчення зарубіжної драматургії: монографія / А.Вітченко. – Луганськ: Шико, 2007. – 326 с.
7. Волошина Н. Й. Наукові основи методики літератури: Посібник / Н. Й. Волошина, О. М. Бандура, О. А. Гальонка та ін.[за ред. Н. Й. Волошиної] – К. : Ленвіт, 2002. – 344 с.
8. Гончаренко С.У. Методика як наука. – Хмельницький: Вид-во ХГПК, 2000.–30с.
9. Мацевко-Бекерська Л. Методика викладання зарубіжної літератури. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2011. 320 с.
10. Мірошниченко Л. Ф. Методика викладання зарубіжної літератури в середніх навчальних закладах: [підручник]. К. : ВД «Слово», 2010. 432 с.
11. Наукові основи методики літератури: навч.-метод. Посібник / [за ред. Н.Волошиної]. – К.: Ленвіт, 2002. – 344 с.
12. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / О.М.Пехота, А.З.Кіктенко, О.М.Любарська та ін.; За заг. ред. О.М.Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с.
13. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : [науково-методичний посібник] / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко ; [за ред. О. І. Пометун]. К. : Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
14. Токмань Г. Методика навчання української і зарубіжної літератури: самостійна робота студента. Київ : Міленіум, 2019. 110 с.

Допоміжна

1. Баліна К. Діалог між навчальними дисциплінами – запорука кращого засвоєння кожної з них // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2007. №3. С.14-15
2. Богосвятська А.І. Професійний статус учителя зарубіжної літератури //Зарубіжна література в школах України. 2014. №12. С.26-30.
3. Ващенко Г. Загальні методи навчання / Г.Ващенко. – К.: Українська видавнича спілка, 1997. – 441 с.
4. Вітрук О.В. Складові високої ефективності уроку зарубіжної літератури // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 1997. - № 4. – С. 3 -6.
5. Волошук Є. Західні літературознавчі концепції – вітчизняній методиці // Зарубіжна література. – 1999. - № 11 (123), березень.
6. Гладишев В.В. Теорія і практика контекстного вивчення художніх творів у шкільному курсі зарубіжної літератури: монографія. – Миколаїв: Іліон, 2006. – 372 с.
7. Градовський А.В. Компаративний аналіз у системі шкільного курсу літератури: методологія та методика: монографія. – Черкаси: Брама, 2003. – 292 с.
8. Дорофєєва Н.І. Словник-довідник із зарубіжної літератури. – Харків: Світ дитинства, 2000. – 192 с.
9. Зарубіжна література. 10-11 класи. Програма для профільного навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Природничо-математичний, технологічний, спортивний напрями. Рівень стандарту / Укладачі: Ю.І. Ковбасенко — керівник авторського колективу; Г.М. Гребницький, Т.Б. Недайнова, К.Н. Баліна, Г.В. Бітківська, І.А. Тригуб, О.О. Покатілова. — К.: Грамота, 2011.
10. Зарубіжна література. 10-11 класи. Програма для профільного навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Суспільно-гуманітарний, художньо-естетичний напрями. Академічний рівень / Укладачі: Ю.І. Ковбасенко — керівник авторського колективу; Г.М. Гребницький, Т.Б. Недайнова, К.Н. Баліна, Г.В. Бітківська, І.А. Тригуб, О.О. Покатілова — К.: Грамота, 2011.
11. Зарубіжна література. 10-11 класи. Програма для профільного навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Філологічний напрям. Профільний рівень / Укладачі: Ю.І. Ковбасенко — керівник авторського колективу; Г.М. Гребницький, Т.Б. Недайнова, К.Н. Баліна, Г.В. Бітківська, І.А. Тригуб, О.О. Покатілова. — К.: Грамота, 2011.

12. Затонський Д. Предмет «Зарубіжна література»: деякі теоретико-методологічні проблеми // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 1999. - № 4. – С. 7 – 9.
13. Ісаєва О. О. Вивчення літератури в цифрову епоху: про реалії сьогодення і перспективи в майбутньому. Всесвітня література в школах України. 2016. № 1(415). С. 3–8.
14. Ісаєва О.О. Концептуальні основи аналізу художнього тексту в школі (Про герменевтичну спрямованість цього аналізу) // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. - 2004. - № 6. - С. 2-5.
15. Ковбасенко Ю.І. Біографія письменника і викладання літератури / Ю.І. Ковбасенко // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 2002. - № 9. – С. 2-9.
16. Козлик І. В. Про методологічні засади викладання зарубіжної літератури. Зарубіжна література в навчальних закладах. 2016. № 6. С. 9–11.
17. Мірошникова Н.О. Шляхи аналізу художнього тексту: класифікація, стисла характеристика (У сучасному літературознавстві) // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2001. – № 5. – С.17-19.
18. Наливайко Д.С. Вивчення зарубіжної літератури в школах України цілком відповідає політичному курсу нашої держави // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 1998. - № 8. – С. 3 – 4.
19. Ситченко А.Л. Аналіз образу-персонажа епічного твору: педагогічна технологія // Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / О.М.Пехота, А.З.Кіктенко, О.М.Любарська та ін.; За заг. ред. О.М.Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с. – С.228-237.
20. Сухомлинська О. Концептуальні засади формування духовності особистості на основі християнських моральних цінностей // Шлях освіти. – 2002. - № 4. – С. 13 – 18.
21. Шалагінов Б.Б. Заповнюючи методичну порожнечу. Роздуми про роль філософії Заходу у становленні нових підходів викладання зарубіжної літератури // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 1998. - № 7. – С. 5 – 6.
22. Шалагінов. Літературна компаративістика в школі. Можливості й труднощі// Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2011. № 6. С.2-5

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання: контрольні роботи, самостійна робота студента.